

1727, 1
71
DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICO-
PRACTICA

DE

CARDIALGIA SYNCOPTICA,

QUAM

FAVENTE DEO OPTIMO MAXIMO
IN ALMA VIADRINA
GRATIOSO FACULTATIS MEDICÆ
CONSENSU

SUB PRAESIDIO

DN. ANDREAE OTTOMARI
GOELICKE,

MED. DOCT. ET PROF. PUBL.

h. t. FAC. MED. DECAN.

Et Circuli Lebus. Physic. Ordinarii

PROMOTORIS AC PRAECEPTORIS SUI OMNI HONORIS

CULTU AETATEM PROSEQUENDI

PRO GRADU DOCTORIS

RELIQUISQUE HONORIBUS, PRIVILEGIIS ATQUE
IMMUNITATIBUS

RITE AC LEGITIME IMPETRANDIS

Die III. Octobr. An. M D C C XXVII.

Horis ante & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI

Placido ac publico Eruditorum Examini submittit

JOHAN. CHRISTIANUS UNGNAD

Francof. Meso-Marchicus.

Francofurti cis Viadrum, Typis TOBLÆ Schwarz.

DISPUTATIO IN ANATOMIA MEDICA
PRACTICA

CARDIALGIA
SYNOPSIS

AVVENTE DEO OPTIMO MAXIMO
GRATISSIMO FACILITATIS MEDICAE
CONSENSU

SUB PAESIDIO
DR. ANDREAE OTTOMARI
GÖRLICKE

PRO GRADU DOCTORIS
IN MEDICINA

JOHANN CHRISTIANUS RINGHARD

1722

PER-ILLUSTRI
GENEROSISSIMO atq; EXCELLENTISSIMO
DOMINO
DNO. CAROLO
FRIDERICO

DE
SCHOENBECK,
REGIÆ MAJESTATIS BORUSSICÆ
CONSILIARIO SPECTATISSIMO,
REGIMINIS NEO-MARCHICI, QUOD CISTRINI
VIGET,
CANCELLARIO ET PRÆSIDI GRAVISSIMO,
DOMINO IN STOLTZENBERG &c.

MÆCENATI AC PATRONO SUO.
MAXIMO STUDIO DEVENERANDO.

UT ET

UT ET
V I R O
PL. REVERENDO, AMPLISSIMO, DOCTISSIMO,
D O M I N O
DN. HIERONYMO
U N G N A D,

PHILOSOPHIÆ MAGISTRO,
ARCHI-DIAcono AD TEMPLUM MARIE,
QUOD EST FRANCOFURTI AD VIADRUM,
MULTOS ANNOS VIGILANTISSIMO, MERITISSIMO,
STUDIORUM SUORUM ALITORI LIBERALISSIMO,

PARENTI SUO BENIGNISSIMO,
POST CINERES ADMODUM COLENDO,

Hancce Dissertationem Inauguralem
ea, qua par est submissione filia-
liq̄ue observantia

D. D. D.

Autor.

UT ET

PROOEMIUM.

Etiam si plerasque lites, quas de principatu viscerum fervide inter se mutuo agitarunt Veteres, maximam partem inutiles & supervacuas judicemus: Negari tamen non potest, unam corporis partem prae altera eminentiorem utique utilitatem necessitatemq; pro conservanda Oeconomiae vitalis salute praestare. Ad felicitatem Reipublicae cuidam procurandam omnes quidem cives, suo quivis modo ac modulo, cooperantur; At non omnium par est necessitas parque utilitas. Sunt enim, quibus citra salutis suae dispendium absolute carere nequit; Sunt tamen etiam, qui tantum ad bene esse symbolas suas conferunt. Eodem plane modo comparatum est cum oeconomia corporis animalis; In quo, quae vitalibus subserviunt

A

unt

unt actibus, viscera, urgentioris utique necessitatis sunt prae animalibus, qui quippe *ad melius esse* tantum concurrunt: Ita tamen, ut sine utrisque amice inter sese conspirantibus, totius Systematis salus atque incolumitas facta tectaue conservari nequeat. Hoc intuitu ventriculo principem inter viscera vitalia locum concedere nulli dubitamus; Quia, si is cibos assumptos rite digerat inque chylum laudabilem convertat, sanguificationis quoque negotium reliquique cum eadem connexi actus vitales, secretorii imprimis & excretorii rite procedent: Eodem vero labefactato vel doloribus adfecto, hi quoque debilitentur vel corrumpantur, necesse est. Placet autem ex numerosa illa adfectuum, ventriculum laedentium ferie, *Thematis Inauguralis* loco, hac vice **CARDIALGIAM** tantum **SYNCOPTICAM** eligere; Cui, ut pro virium mihi concessarum modulo rite satisfaciam, Summum Numen devotis imploro precibus, ut suam mihi gratiam eum in finem elargiri haud dedignetur.

§. I.

Si nomina rebus, quibus imposita sunt, semper responderent, dubitari haud injuria posset, an non adfectui, quem tractaturi sumus, plane alienam denominationem tribuerint Veteres;

Cardialgia enim, quasi *ἀλγος της καρδιας*, notat vi vocis *dolorem cordis*, cum tamen genuinum locum adfectum non cor, sed superius ventriculi orificium esse, neminem Practicorum latere possit, nisi forte eo ex capite excusare malis primos vocabuli hujus architectos, quod *της καρδιας* adpellatione haud infrequenter os ventriculi indigitaverint, nec alienum sit à moribus Medicorum, vulgi sensui (citra vanam tamen *Machiavellisimi* adfectionem) sese adcommo-
Unde in hunc usque diem *praeccordiorum* nomine illa indicari solet corporis regio, quæ sub scrobiculo cordis sita est, ubi dolores & anxietates, quibus hoc in morbo sub-
ficiuntur aegrotantes, maximam partem sese manifestant. Non tamen limitibus tam arctis doloris sedem circumscribere licet, cum subinde etiam ad alterutrum hypochondriorum sese extendat, imo & in opposita dorsi regione dolores istos patientes persentiscant, orificio quippe ventriculi sinistro circa undecimam atque duodecimam thoracis vertebrae spinæ dorsi adjacente.

§. II.

Dolore adfici omnes, qui *Cardialgia* laborant, ex propria aegrotantium confessione constat. Apud omnes tamen non esse aequè exquisitos, nec eodem doloris sensu extorqueri, sed alios magis de *punctoriis*, alios de *lancinantibus*, alios de *morfu*, alios de *rosione*, rursumque

sumq; alios de *pressione* atque *tensione* & contra quosdam de *compressione*, quasi scilicet cingulo omnia constringerentur, querelas movere, diversitati subjectorum atque caussarum, à quibus *cardialgia* proficiscitur, adscribendum est. Quomodocunq; vero cum sensu comparatum sit, rei tamen natura monstrat, ex censu *adfectuum spasmodicorum* esse *cardialgiam*. Ac proinde, si vel definitionem justam vel qualemcunq; saltem descriptionem ejusdem subministrare deberemus, talem suppeditare integrum nobis fuerit: *Cardialgia* in genere est *adfectus spasmodicus* exquisiti sensus, circa sinistrum seu superius ventriculi orificium potissimum sese exerens, in consensum tamen simul trahens diaphragma; Quam ob causam frequentia suspiria cum spirandi difficultate, praecordiorum anxietates, nausea & quandoque vomitus, imo subinde plane syncope est conjuncta; (Quo postremo casu *cardialgia syncoptica* nostrae tractationis exoritur) respiciens vel ad pravorum ventriculi contentorum excussionem, vel flatuum ibi conclusorum & quasi incarceratorum dissipationem, vel sanguinis circa loca ista congesti excussionem vel actualem expressionem.

§. III.

Spasmodicae indolis esse, quem tractamus, adfectum, non modo ex acuto tensionis atque pressionis sensu, quem circa praecordia perferunt aegrotantes, patet, sed & ex ipso finali respectu, quem principium agens H. C. intendit, quique ad materiae molestaе, ventriculo inhaerentis vel ad eum saltem congestae & ad excussionem destinatae promptam remotionem totus directus est, manifeste colligere licet; ubi

Ubi id adhuc circa *cardialgiam* nostri census, nempe, *syncopticam* speciatim animadvertimus, quod strictura ista spastica tanta subinde capiat incrementa, ut, praeter ventriculum, ipsum quoque diaphragma & pericardium, imo & intestina una cum ligamento suo membranaceo, scilicet mesenterio in consensum trahantur, eoque respectu *pathemata suffocativa* vel *syncoptica* compliceantur. Nolim tamen ideo negare, summam stricturarum talium tonicarum vehementiam, alternare subinde cum contraria partium adfectarum relaxatione, tali imprimis in casu, quando flatulenta ventriculi intestinorumq; distensio praecessit: Verum haec ipsa quoque alternatio & reciproca quasi tensio atque remissio toni est, quae partes adfectas tanto sensibiliores reddit.

§. IV.

Prius tamen, quam ad specialem horum omnium deductionem pedem promovere nobis liceat, ordinis atque doctrinae ratio expostulat, ut, qua ratione *cardialgia* simplex à *dolore ventriculi*, ab *angustis* & *anxietatibus* ita dictis *praecordialibus*, à *cardiogeno* infantum, à *cardiaca syncoptica* veteribus ita dicta, à *passione colica* ac specialissime à *cardialgia syncoptica* differat, distinctius indicemus. Id quod eo magis necessarium nobis visum est, quod qualiscunque adfectuum, toto ceteroquin caelo differentium, analogia & circumstantiarum quarundam conformitas per frequentem errandi occasionem subministrasse Practicis videatur: Quae confusio tanto solertius vitanda, quanto certius famam & existimationem suam discrimini & finistris hominum malitiosorum judiciis exponit artifex, si in determi-

nando vero morbi genere nimium quantum aberraverit.

§. V.

Cum itaque simplex *ventriculi dolor*, quem alii *colicam ventriculi* adpellare malunt, magis in fundo seu tunicacea latiori ejusdem substantia vel orificiorum ejusdem inferiori potius, quam superiori sedem suam habeat, minus exquisitus sit ipsaq; doloris species sensum magis compressionis vel distensionis in ventriculo prodere videatur, nausea insuper & appetitus prostratus, quibus quandoq; vomitus vel diarrhœa superveniunt, sit conjunctus: Non difficile erit, eundem à *cardialgia* speciatim *synoptica* distingvere, in qua quippe dolor, cum superius ventriculi orificium occupaverit, non modo exquisitissimus est, sed & symptomatibus longe gravioribus, *synopticis* vel *suffocativis* stipatus.

§. VI.

Quanquam etiam de *angustiis præcordialibus* & ortis inde *anxietatibus* haud raro has vel similes amaras proferri audias querelas: Es sey ihnen so sehr angst umbs Herze; Es wolle Ihnen ganz das Herze abdrucken &c. Quales imprimis anxietates experiuntur tertianarii sub paroxysmo frigoris, febribus itidem biliosis, cholericis, imo causo ipso, cholera morbo ac potissimum febribus malignis adfecti: Certissime tamen pervasi sumus, ignorare turbam talium quiritantium, quid proprie sit, de quo justam conquerendi causam habeant? Non enim proprie, quod dolet, cor est, sed circa regionem, quam vocant præcordialem, quae diaphragma, viscera hypochondriaca ac speciatim ventriculum

triculum comprehendit, istae, quas sentiunt, anxietates sese manifestant. E contra in *cardialgia*, ipso sensu teste, scrobiculus cordis sive potius sinistrum ventriculi orificium est adfectum, ita tamen, ut ipsum quoque diaphragma, pericardium imo subinde cor ipsum in consensum trahantur; Quo casu nonnunquam subitanea virium prostratio, lipothymia, syncope, sudorumque frigidorum circa frontem eruptio, uno verbo, *cardialgia Syncoptica* exurgit.

§. VII.

Praeterea ignotum quidem non est, Praeticos quosdam vocabulis *cardiogni* & *cardialgiae* promiscue & indifferenter uti, quasi unum eundemque adfectum iisdem designaturi; Sunt tamen, qui inter utrumque, ceu specie differentem, nec forte injuria, distinguunt: *Cardiognus* enim uti aetati infantili ac puerili familiarior est, & cruditatibus primarum viarum, lacti acido & corrupto, flatibus & vermibus ut plurimum originem suam debet, insuperque cum nausea, praecordiorum angustiis, spirandi difficultate ac non raro vomitu ipso conjunctus est: Ita *cardialgia* non adultioribus modo magis propria est, suamque vehementiam latius per partes proximas diffundit, sed & longe alias, quibus inducitur atque fovetur, causas agnoscit.

§. VIII.

Solenter quoque cavendum est, ne *cardialgiam syncopticam* nostri census cum *cardiaca syncoptica*, sive, quod idem est, *syncope cardiaca*, quam veteres sic appellarunt, confundamus; Praeterquam enim, quod intuitu partit adfectae mirum quantum inter se mutuo differant, causarum quoque respectus utrobique idem non est:

Quan-

Quandoquidem *cardiaca synoptica* ex stasi sanguinis in pulmonibus exoritur, atque cum angustiis pectoralibus, difficultate spirandi, pulsus totali propemodum cessatione, frigore extremorum, faciei pallore, sudorum frigidorum eruptione aliisque symptomatibus stipata est: Quorum omnium haud pauca in *cardialgia synoptica* secus sese habent.

§. IX.

Tanto vero magis necessarium est, *cardialgiam à dolore colico* adcurate discernere, cum quo tamen à medicis, historiae morborum nondum adeo gnaris, sic satis familiariter confundi solet; Qui error cum non in nuda speculatione consistat, sed *aequivocae curationi* ansam certo certius subministret: Peritae utriusque discretionem operam eo diligentius navare oportet, quo facilius est, errorem talem nasci posse, si, quod fieri subinde solet, *cardialgia* omnem suam, quam habet, efficaciam deorsum magis extendat, & *passio* è contra *colica* sursum magis versus eam *coli* partem, quae sub fundo ventriculi decurrit, diffundatur; Cum *cardialgia* ordinarie sursum versus oesophagum, cui superius ventriculi orificium continuum est, verus autem *colicus dolor* ut plurimum deorsum versus lumborum vel renum regionem protendatur. An vero, quod Practicorum nonnulli praetendunt, vel unicum saltem clystma ano injectum omnes hic difficultatum obscuritatumque nebulas discutiat, omnisque differentia inter *pathemata cardialgica* vel *colica* in plena statim luce collocetur, in medio relinquere, quam aliorum experimenta dubia reddere malo.

§. X.

§. X.

Omniū facillimum est, *cardialgiam simplicem* à *synoptica* distingvere; Cum illa non minori tantum gradu patientes adficiat, sed & symptomatibus longe remissioribus invadat: Haec vero summum morbi gradum constituat, ac *paibemata suffocativa* & *synoptica*, à quibus etiam nomen accepit, inducat. Quanquam alii in *cardialgia synoptica* absolute superius ventriculi orificium, ceu reliqua ejus substantia sensibilibus, in *simplici* vero vel pylorum vel membranaceum ventriculi contextum accusare malint.

§. XI.

Quae ipsa quoq; consideratio ad adcuratiorem partis adfectae investigationem sensim viam nobis pandit. Equidem in eo communem Practicorum sensum & consensum animadverto, *ventriculum adfisci*; Cum vero praeter duo orificia ipsum quoque fundum seu capaciorem ejus partem considerent Anatomici: In eo nihilominus aliquem inter illos dissensum observo, dum alii absolute semper omniq; in casu superius tantum orificium, quod ideo antiqui speciatim *καρδια* five cor vocarunt, accusant, alii vero subinde in pyloro, tandemque alii in ipso plane ventriculi fundo sedem mali quaerunt. Quod sinistrum ventriculi os attinet, vix ausim negare, ut plurimum illud prae aliis ventriculi partibus laborare, imprimis cum sub cartilagine Xiphoidae vel digito ab aegrotantibus monstrari possit, doloris locus, qui, cum per se jam satis acerbus sit, à levissimo tactu vel pressione multum exacerbari solet, insuperque cum inquietis corporis jactationibus, syncope aliisq; gravioribus pathematibus est conjunctus.

B

A qua

A qua communi Praëtorum sententia vix forte recessissent alii, nisi *VESLINGIUS* scrupulum iniecisset, atque solum superius ventriculi orificium ceu partem adfectam in omni *cardialgia* frustra accusari, acriter contendisset; Quod ejusdem assertum quoque à structura reliquarum ventriculi partium non est alienum. Quare enim *pylorus* non aequè interdum ac *stomachus* seu os ventriculi superius *malo cardialgico* locum praeberet? Esto enim, *hoc* prae *illo* acutiori sensu pollere; suis tamen pariter nervis, à sexto pari oriundis, licet numero paucioribus, est instructum; Ut hoc respectu, cum tam exquisiti sensus capax non sit, *cardialgiam* in leviori saltem gradu parere queat. Et quare quaeso tota ventriculi substantia, id quod praetendit *WILLISIUS*, sedem morbo praeberere non possit? Cum ex *Anatome* constet, internam ejus tunicam totam nerveam, proindeq; summe quoque sensibilem esse. Imo putaverim ego, ipsum intestinum duodenum, pyloro immediate connexum eo minus excludi posse, quo certius patientes *cardialgici* ipso suo sensu fati addiderunt, tanta interdum violentia saeviisse *cardialgiam*, ut *epigastricam* non modo abdominis regionem occupaverit, sed & per dorsum, imo ipsas plane scapulas sese diffuderit. §. XII.

Non idem tamen omnium *cardialgia* adfectorum sensus est; In quibusdam enim dolores sic satis tolerabiles sunt, in aliis vero tanta saevitia patientes adoriuntur, ut animo linquantur, & per notabile temporis intervallum exanimati jaceant; Quale exemplum ante biennium sua in praxi sese observasse recordatur Exper. D. D. Praefes, in virgine quadam nobili sedecim

sedecim annorum, quae ad iram ab ancilla provocata *cardialgiam syncopticam* horrendam incurrebat, cujus paroxysmus, saltem circa morbi initium, dimidium propemodum horae quadrantem perdurabat, quo toto tempore parum vel nihil sensibiler respirare visa est, donec tandem, paroxysmo superato, altis suspiriis ductis, ad se redierit. Quidam de *morsu*, alii de *punctione*, rursusq; alii de *rosionis* sensu circa scrobiculum cordis conqueruntur. Quidam de dolorifica *tensione*, alii de *compressione*, quasi cingulo quodam omnia constringerentur, querelas movent. In nonnullis arctioribus cancellis circumscribitur doloris locus; In aliis vero latiore adfectat ambitum, ut non modo sursum per oesophagum vergendo suffocationem, comminetur, sed & deorsum sese extendendo viscera hypochondriaca, imo ipsum plane mesenterium spasmodice constringendo, *cardialgiam syncopticam* pariat. In quibusdam dolores continui sunt, nulla notabili remissione, nedum totali intermissione conspicui; In aliis vero sua observant intervalla, in quibus tamen iterum eam animadvertere licet diversitatem, quod subinde certo, subinde vero etiam incerto tempore, revertantur; Quorum omnium aetiologias evolvere superfedemus, prolixitatem supervacuam vitaturi.

§. XIII.

Illud vero disquisitione non indignum est, undenam exquisitissimum suum, quo ventriculus gaudet, sensum nanciscatur? Id quod indagare non erit difficile, dummodo ex *Physiologicis* praesupponamus: *Nervos instrumentum esse omnis sensus*; Eumque vel acutorem vel obtusorem esse, prout vel plures vel

pauciores nervi per aliquam partem sunt distributi. Cum itaque, notante *WILLISIO*, adcuratissimo systematis nervosi exploratore, *nervi paris vagi ad ventriculum delati juxta superius (ventriculi) orificium plexus insignes imo quoddam quasi reticulum, quo totus ejus ambitus obducitur, constituent, idemque toridem propemodum verbis repetat VERHEYENIUS, quod nempe à pari vago, cujus uterq; truncus, constitutus nervis cardiacis, pneumonicis & quibusdam aliis, juxta oesophagi latera deorsum pergens in duos ramos, interiorem & exteriorem, dividatur, numerosi surculi per orificii sinistri parietes distribuuntur, qui ibidem plexum nervorum reticuli instar constituent: Hinc sensibiles admodum reddant partes istas necesse est; Ex quo etiam fonte causam *cardialgiae* & complicatorum animi deliquiorum idem derivare non dubitavit, adjiciendo: *Ob insignem illam nervorum congeriem fieri quandoque ingentes dolores circa sinistrum ventriculi orificium (cardialgiam vocant) qui secum trahant frequens animi deliquium, communicationi inter hos & nervos cordis impurandum.* Cumque, eodem laudato *WILLISIO* observante, tertia ventriculi tunica tota nervea sit, atque finis-ter paris octavi ramus, postquam superato diaphragmate, stomacho surculos quosdam impertivit, in duos alios ramulos divisus, altero illorum, nempe exteriore quam plurimis fibrillis non tantum ventriculi fundo, sed & inferiori ejusdem orificio seu pyloro sese insinuante: Clare etiam intelligitur ratio, quare partium harum sensum sic satis quidem acutum, eo tamen, quo *stomachus* extorquetur, gradu longe remissio-riorem esse oporteat.*

§. XIV.

Haec ipsa quoque, de qua hic nobis sermo est, *individualis sensibilitas*, quae pro subjectorum ac temperamentorum diversitate mirifice variat, vera est causa, quare alii prae aliis facilius & familiarius in *cardialgiam* incidant. Imo eadem illa *sensibilitas* causa est, quare non omnia subjecta pari gradu indiscriminatim eandem patiantur, sed alii gravius, alii remissius: Unde, quo quis *sensibilior*, eo quoque ad *cardialgiam synopticam* pronior. Eidem quoque exquisitae *sensibilitati* in acceptis referendum est, quod nonnulli, qui graviorum animae pathematum vi abripi sese passi sunt, *cardialgiae* obnoxios sese reddant, quae & *synopen* haud raro comitem habet. Aetas quoque *infantis* prae *adultiori* frequentius incurrit *cardiogramum*, quia frequentiores in illa prae hac occasiones, illum foventes occurrunt, uti sunt lumbrici, flatus, lac corruptum atque coagulatum, saburra mucido-viscida primarum viarum &c. De viris *hypochondriacis* & mulieribus *hystericis*, quorum illi *ataxia haemorrhoidum*, hae vero *mensum* vitiis laborant, notissima res est, quod *cardialgia* prae aliis familiarius adficiantur. Idem de *nephriticis*, *arthriticis* aliisque *spasmodicis* adfectibus tentatis observationes docent. Subjecta denique *nauseosa*, quae à quavis re, alias per se innocenti, *nausea* facile corripiuntur, nec tamen, quod cum fastidio adsumere, prompte rejiciunt, in *cardialgiam* facile incidunt. Paria fata experiuntur, qui inter prandendum vel coenandum ad iracundiam undecunque coortam commoti fuere: Id quod eo promptius ac citius fieri solet, quo exquisitior circa superius ventriculi orificium sensus fuerit exci-

tatus; Tales enim, uti omnia incommoda, etiam leviora visa, facilius perferunt; Ita vehementius quoque; offensus inde ventriculus haud raro *cardialgiam synopticam* incurrit. Qui denique; flatulentiae & obstructionibus alvinis frequentius laborant, ad *cardialgiam* quoque proniores esse deprehenduntur.

§. XV.

Symptomata, quibus obnoxii sunt *cardialgicis pathematibus* adfecti, sunt anxietates praecordiorum, quibus plerumque; nausea, imo haud raro vomitus ipse complicatur. In plerisque; ingens spirandi difficultas observatur, subinde etiam alternatio caloris & frigoris cum sudorum anxiorum eruptione; Quidam ingentes inquietudines & continuas fere corporis jectigationes experiuntur, & instante *syncope* ut plurimum vertigines & scotomiae praecedere, deinde vero pallor faciei, extremorum refrigeratio, sudorumque; frigidorum eruptio aliaque mala consequi consueverunt. Imo, si ex turbis sanguinis circa V. P. coorta sit *cardialgia*, subinde plane febriculam comitem habet. Uti vero priora ac leviora symptomata *cardialgiae* tantum *simplici* accidunt: Ita posteriora *synopticae* potius, quae summum morbi gradum constituit, propria sunt. Quorum omnium aetiologias ex claris atque perspicuis fundamentis haud difficulter eruere possemus, si in rerum modis potius, quam veris morbi circumstantiis evolvendis tempus inutiliter terere vellemus; Ita tamen, ut ex *pathologia falsa*, efficacia nempe salium acidorum, austerorum vel ponticorum, indeque nervis inducta stimulatione, irritatione & lancinatione, sicque lacessito quasi furioso spirituum animalium influxu

fluxu aliisque fictis *pathologiae vulgaris* subsidiis arcesse-
re, nullam aequae necessitatem impositam nobis esse
videamus.

§. XVI.

Illud tamen solerti disquisitione non tantum non
indignum, sed & certo respectu necessarium est, un-
denam ingens illa dolorum diversitas, cujus superius
mentio facta est, dependeat; Hoc enim scrutinium,
ad caussarum, *cardialgiam* inducentium, adcuratiorem
cognitionem pedetentim nos deducit, qua prudens
rerumque suarum satagens Practicus tanto minus ca-
rere potest, quo certius est, omnem rationalem si-
mulque fundamentalem medicamentationem, quam ab ad-
fectata omni *Charletaneria* & *irrationali empiria* alienam
esse oportet, caussarum notitiae exactae innixam & su-
perstructam esse debere, nisi apertum *Machiavellismum*
medicum subtrus latere & clanculum exerceri, suspicari
malis.

§. XVII.

Quotiescunque itaque de dolorifica *tensione* ac
pressione circa scrobiculum cordis, sive de dolore *dispen-*
dente, cum graviore vel leviori praecordiorum an-
xietate conjuncta conqueri patientes audiverit me-
dicus, flatuum in ventriculo conclusorum & exi-
tum quidem molientium, sed, propter utrumque ipsius
orificium spastice constrictum, eundem nullibi inve-
nientium retentionem & pertinacem quasi incarcerationem
excitare *cardialgiam* augurio non vano, nedum
inepto hariolabitur; Cujus suae opinionis plenam sta-
tutim certitudinem sibi acquireret, dummodo ad juven-
tia circumspicere attendere velit: Frictiones enim
mode-

modestae vel sola calida manu circa praecordia institutae eructationes aliquot caussabuntur, id quod tam in adultis, quam potissimum in infantibus cardigmo tentatis prosperum habuisse successum & prompte sublevasse patientes, centies experti sunt. Practici. Talis vero caussa in mulieribus hysteris, & viris hypochondriacis, flatulentiae quippe ob turbas sanguinis circa V. P. ejusq; ramifications subortis, frequentius obnoxii obtinet, quae deinde consensuales tales passiones, inprimis vero flatulentiam post se trahunt. Similiter ab aliis dudum observatum est, inflationi ventriculi subinde *cardialgiam* complicari, quando scilicet à retentione flatuum, exitum difficulter invenientium, ortum suum traxit: Qualem Casum ETTMULLERUS in *Collegio suo Consultatorio Casu V. pag. 132. Oper. suor. Tom. II. Part. II.* adnotavit.

§. XVIII.

Qui de *morsionis*, *commorsionis* vel *rosionis* sensu querelas movent *cardialgicis patibematibus* adfecti, de lumbricis vel aliis animalculis viventibus in ventriculo hospitantibus suspicionem praebent; Quale mirandum exemplum BARTHOLINUS Aetor. *Hassniens. Vol. V. Obs. 34.* aliique passim recensent: Quibus deinde insolito hospicio expulsis, omnis *cardialgiae* violentia miraculo citius conticescit. Cumq; tales casus in infantili ac puerili aetate longe frequentissime Practicis occurrant, nihil est, quod morari illos possit, quo minus peregrinis hisce hospitiibus origo mali tribuatur; Ubi tanto minus justae dubitationi locus esse potest, si saliva tenuis & limpida abundantius in ore confluat, aliaque verminosorum adfectuum signa atque indicia adultio-

sefe prodant. Et licet status talis verminosi concursum adultiori in aetate paulo rarius adesse facile concesserim; Penitus tamen immunem esse eandem, adferre non ausim, cum totidem observationes ab aliis partim in contrarium allegari facile possint, partim nobis ipsis tales ignotae non sint.

§. XIX.

Praeter hos alii in praxi nobis occurrunt, qui de sensu potius *compressionis* vel *dolore constrictorio*, quasi nempe cingulo omnia, quae non modo praecordiale sed & hypochondriacam regionem comprehendunt, essent constricta, excrucii sese quiritantur; Qui, si nullum manifestum in diaeta vel regimine, non multo ante commissum allegare noverint errorem, suspicionem praebent, quod viscera hypochondriaca, quae cum V. P. conspirant, culpam omnem a se amoliri haud facile possint; Quotiens nempe sanguis, ob impeditorem ejusdem per V. P. progressum, copiosius versus ventriculum restringitur, nullo alio fine, quam ut, apertis tandem vel ruptis vasis brevibus, excutiat: Quo tamen scopo cum non semper potiat Natura, vomitusque cruentus actu non subsequatur, sed in solis tantum inanibus conatibus pressoriis subsistat; Hinc vehemens cum compressionis sensu conjuncta *cardialgia* orietur.

§. XX.

Nec *purgantia drastica* vel *drasticotera* omni hic culpa vacant. Lanio quidam, qui citra ullam solidam sive utilitatem sive necessitatem decem grana *resinae scammonii* in tinctura rhabarbari sufficienter non soluta, sed eidem superficialiter tantum confusa acceperat,

C

horren-

horrenda *cardialgia*, à qua aegerrime liberari potuit, correptus est; Id enim resinosis, in convenientibus menstruis intime non solutis solemne est, quod vehementes spasmos primis in viis concitare atque adeo *cardialgiae* auctores existere soleant: Sicuti hoc nomine *scammonii resina*, excessiva in primis dosi exhibita, sensibilibus praecipue infensa esse solet. Cui paralelam observationem adduxit HENRICUS ab HEERS; In cadavere enim ejus, cui à Medicaastro *euphorbium* fuerat exhibitum, substantia ventriculi circa medium, ad magnitudinem majoris lili, exesa est inventa, idq; non sine signis circum circa labia gangraenae. Quo eodem atro carbone notanda quoque sunt emetica, acria nempe & stimulantia, ex antimonio potissimum parata, quae, si subjectis habitioribus, breviori & humeris quasi immerso collo gaudentibus, quae ut plurimum *δυσεμετα* esse deprehenduntur, improvide exhibeantur, gravissimorum iterum *spasmodum* & *cardialgiae* auctores existunt, in quibus post violentas plures, sed plerumque inanes nulloque utili fine potitas eructationes, funestum tandem effectum & eventum conspici licet. Ut proinde artificii tali ad incitas reducto illud saltem tritum ingeminare integrum sit: NON PUTARAM.

§. XXI.

Diarrhoeae spontanae, criticae proindeque salutare suo in successu turbatae, offensae vel plane suppressae, *cardialgiam* vel *simplicem* vel *synopticam* pariunt. Notissima est Clariss. D. Praefidi mulier, quae, cum diarrhoea tali critica, sine torminibus ventris, sine notabili virium jactura, imo potius cum euphoria tentaretur,

tur, solum incommodum toties desidendi vitatura, haustulum vini rubelli gallici sumsit, & non multo post alvum quidem conticuisse, sed *cardialgiam* successisse, experta est; Quae etiam totiens mussitat, novosque non modo comminatur, sed & reipsa facit recursum, quotiens vel levissimum tantum in diæta committit errorem. Est namque ea plerorumq; adfectuum spasmodicorum indoles, ut, si semel atque iterum unum idemque subjectum invaserint, data quavis levissima occasione resurgant novoque impetu idem adoriantur.

§. XXII.

Vitia *diætae*, id quod primo forte loco commemorandum fuisset, *cardialgiam* non raro pedissequam habent. Sive enim esculenta majori, quam decebat, aviditate fuerint ingurgitata, sive abundantia nimia peccaverint, sive qualitatis labe fuerint notata, sive cum nausea & aversione assumpta, *cardialgiam* quoq; gignunt, quam hac ex causâ suos derivasse natales, nausea & vomitus haud obscure testabuntur. Unde etiam hanc *cardialgiae* speciem communiter *nauseosam* vocitant Practici. Recordatur *Exper. D. D. Praeses* foeminae cujusdam, quae cum aliquando salmonis frustulum pingvius ea parte, qua pinnis adnascitur, cum nausea comedisset, gravi *cardialgia* correpta inde fuit, quae per intervalla, licet incerta, suos habuit recursum, donec exacto integro duorum mensium spatio illud, quod olim non sine fastidio adsumserat, salmonis frustulum, & quidem, quod mirandum, parum vel nihil mutatum, per vomitum rejecisset; A quo deinde tempore nihil horum amplius perferensit.

§. XXIII.

Quod etiam subita refrigeratio, corpore toto calente & sudoribus perfuso, in inferioribus improvide admissa, *cardialgiam* sensibilibus inducere possit ac soleat, monere supervacuum est, postquam totidem exempla illorum prostant, qui id cum damno suo experti sunt, quique sine dubio gravius multati essent, nisi diarrhoea spontanea oportune superveniente, rerum suarum discrimine liberati essent. Neque casus rariores, cum insolitis accidentibus stipatos, quique propterea *per fascinum* inducti vulgo creduntur, prolixius memorabo; Quia rarissime medelam admittunt. Et cui quaeso bono malam conformationem seu causam *cardialgiae* allegarem? Cum in eam nullam artis potestatem esse, abunde omnibus sit perspectum. Esto enim, *Anatomen Practicam* commonstrasse, cartilagineam Xiphoidem seu ensiformem intro depressam stomachum dolorifice compressisse, & sic fixae atque continuae, qua tota in vita conflictatus fuerat aeger, *cardialgiae* causam fuisse, quid inde lucrabitur artifex? Nam cum reductionem omnem artificialem respuat atque adeo malum per se incurabile sit, non sane adparet, quid solatii omni hac scientia sua aegrotanti adferre queat.

§. XXIV.

Satius erit, ut, quid de vario *cardialgiae* statu, periculo & exitu sentiamus, paucis edisseramus. Neminem proinde Practicorum latere potest, *cardialgiam*, à primarum viarum vitiis imprimis oriundam, per se quidem nullum vitae periculum minitare: Malum tamen minime flocci pendendum vel negligentius tractan-

tractandum esse, quia non solum exquisitissimos dolores parit, sed & haud raro gravissima sibi juncta, habet symptomata: Unde, comparative loquendo, *idiopathica* quoque prae *symptomatica* levioris semper momenti est: Majus vero periculum involvit *synoptica*, quaeque malignis complicata est, teste *Hippocrate Sect. IV. Aph. 65.* Haec enim terrere medicos merito debet, talis maxime, quae per intervalla revertitur, nullamq; manifestam causam prodit; Id quod tamen cum lipothymia, quae à causa manifesta proficiscitur, citroque transit, aliter sese habet. Est quoq; adfectus vel levior vel gravior, proindeque vel periculosior vel minus periculosus, pro ipsorum subjectorum ac temperamentorum diversitate, intuitu potissimum *sensibilitatis.* Quod idem etiam sentiendum est, si vel stomachus vel pylorus vel ipsa ventriculi substantia, membranacea spasmodice fuerit adfecta. Quotiescunque, quod haud raro in praxi observatur, lumbrici, in ventriculo inprimis hospitantes collidunt, eoq; casu gravissima symptomata, convulsiones & deliquia animi focia habet adfectus, toties pessima quaevis metuenda sunt: Constat enim, aegros tales symptomatum quorundam, quae ex improvise supervenere, vehementia è medio sublatis esse. Si ab effusione & regurgitatione bilis post praecedentem iracundiam, derivaverit originem suam, eaque moram in ventriculo necendo in statum aeruginosum transierit, in febrim subinde inflammatoriam & causum cum pernicie aegrotantis degenerat, testante iterum *Hippocrate Sect. V. Aph. 65.* Extremorum frigus, sudores frigidi, singultus aliaque ejus commatis si complicantur,

amuricq

C 3

mortem

mortem in propinquo esse, denunciant. Quae à flatibus aliisque primarum viarum vitiis ortum suum deduxit, minus reformidanda est: Ructus enim vel flatus vel vomitus supervenientes malum vel levant vel tollunt. Quandoq; *cardialgia*, ipsius *Hippocratis* testimonio, in tympanidem pessimo omine transiisse observata est; Id quod eo facilius contingere potest & solet, quo magis opiatis, stupefacientibus & narcoticis offensus fuerit ventriculus, quicquid etiam opiatorum Patroni hic sentiant aliter. Si anomaliae mensum, vel haemorrhoidum *cardialgiae* ortum dederint, illis ordini suo restitutis mitigatio vel solutio est expectanda &c.

§. XXV.

Quomodocunq; vero cum exitu morbi comparatum sit, prudentis tamen medici est, undique prospicere, ne, quod cervicibus aegrotantium imminet, periculum in actum ipsum erumpat. Proinde primum & ante omnia dispiciendum illi est, an remedia ita dicta universalia, quorsum inprimis *Venaesectionem*, *emeticam* atque *catartica* refero, suum hic locum inveniunt? Cum nihil agere deceat medicum, quod cum indicatis morbi causis nullum sive propinquum sive saltem remotum habeat nexum.

§. XXVI.

Proinde quod *Venaesectionem* primum attinet, lumbens quidem fateor, eam in genere non indicari, imprimis si à manifestis erroribus, in diaeta vel regimine commissis, ortum suum traxerit; Minime vero omnium in *paroxysmo syncopico*, idque insuper *scopo curatorio* locum suum tuetur. At vero, si subjectum eminenter plethoricum & ad orgasmum humorum pronum

pronum fuerit; Si ventriculum inflammatione *pblegmonode* vel *eryspelacea* tentatum esse, febris aliaeque circumstantiae prodant, si subjecta fuerint *hypochondriaca* vel *hysterica*, in quibus turbae sanguinis circa V. P. ejusdemq; ramificationes, versus varia abdominis viscera distributas & consensuales inde passiones suscitantes, manifestis sese indicii prodant, uno verbo, *cardialgia* cum negotio haemorrhagico, *haemorrhoidali* virorum & *menstruali* mulierum colludit, V. S. non tantum nullum indifferens est remedium, quo vel uti vel non uti possis, sed talibus in casibus absolutae potius necessitatis est, dummodo in pedibus, magisque *praeservatorio* quam *curatorio* scopo administretur.

§. XXVII.

Ad *emetica*, nempe acria atque stimulantia, nunquam, nisi animo valde deliberato, veniendum est, etiamsi à causis admodum manifestis, erroribus nempe in diaeta commissis malum exortum fuisse, satis firmus persuasi, talique casu naturam ipsam, vomitus spontaneos eum in finem suscitantem, atque adeo solemniter nobis praeeuntem habeamus: Cui cautioni eo citius locus relinquendus est, quo magis cum subjectis insensibilibus, ad vomendum non admodum proclivibus res nobis fuerit. Ut taceam, dyspnoeam ut plurimum conjunctam, emetico sumpto, augeri, spasum intendi, &, colludente in subjectis hypochondriacis & hysteris negotio haemorrhagico, sanguinem versus superiora violentius restringi; Quo quippe casu haud raro deliria maniacae suscitata, vel, tentantibus Practicorum observationibus, vomitus cruentus incurabilis ac proinde lethalis aliaq; mala plura inducta

inducta fuere. Et quid quaeso ad flatuum, in ventriculo pertinacius concludorum educationem facient vomitoria? Vel, an illis auscultabunt egressumq; molientur lumbrici, si, quod facere subinde solent, fabulam illi ludant? An vero potius *Hippocratis* nos moveat auctoritas, qui in non febricitantibus, cibi fastidium & cardiogmmum cum vertigine tenebricosa & oris amaritudine purgationem per superiora indicare, profusus est? Concedo tamen, in personis *emeticis* abstergentibus ac diluentibus aquosis, v. g. decoctis hordeaceis vel cerevisiae secundariae tepidae butyroq; infusio imbutae aliisque nauseam magis quam vomitum inducentibus remediis locum esse posse; Quo ultimo imprimis scopo *radicem ipecacuanbae* cum cremore ☐ vel ☐ ☐ sato fociatam commendamus. Neque reticere hic possumus, in infantibus *cardiogmo* tentatis *oxymel squilliticum* cum *syrupo st. persicorum* permixtum aliquoties optime sese gessisse.

§. XXVIII.

Idem de *purgantibus*, acribus nempe atque stimulantibus, ferendum est iudicium; Certissime enim spasticos ventriculi motus magis irritando, *pathemata cardialgica* exacerbant. Non tamen promiscue & indiscriminatim damnamus omnia; Meminit *Exper. D. D. Praeses*, pilulas Stahlianas vel per se in potu *Cassae* solutas, vel cum praecipitante quodam, *magnesia alba* & ☐ ☐ lato permixtas & pulveris forma per aliquot horarum intervalla repetitis vicibus exhibitas quam maxime impetuosas *cardialgias*, postquam unam vel alteram sedem excitaverant, sedasse. Peritum insuper svademus selectum, subjectorum nempe, constitutionum

tionum cauffarumq; habitudini proportionatum. Ita namque rhabarbarina prae aliis melius quadrant, si à praecedente iracundia indeque coorta effusione vel regurgitatione bilis ortum suum deduxerit *cardialgia*. In caussa *vermium* citra exceptionem melius se gerit & dulcis. Et quotiens saburra humorum serosorum viscido - mucidorum generationi flatuum indeque surgenti *cardialgiae* primos praebuit natales, *jalappa* palmam reliquis dubiam reddit. Mallem tamen, in casu flatuum incarceratorum prae purgantibus clysmata carminativa, ex HB. menthae crispae & origani, floribus Chamomillae, bacc. lauri & juniperi nec non feminibus carvi & foeniculi paranda commendare; Quibus morus spastici, sic satis subinde violenti à superioribus ad inferiora placide invitantur vel saltem acerbior eorundem impetus mitigatur.

§. XXIX.

Sicuti ergo circumspectum esse decet artificem in usu *evacuantium*: Ita in *alterantium* adplicatione non minori opus est prudentia. Est autem potissimum de *carminativis* & *opiatis* mihi sermo. *Illa* non oportet esse acria, calida, oleosa, volatilia ac spirituosa, qualia sunt oleum dest. carvi, succini & spir. salino-oleosi volatiles: Quia longe certius *passiones cardialgicas* excitulant, quam refraenant, anxietatesq; praecordiorum augent. Eligimus potius horum loco esf. cort. Otior. cum α $\textcircled{1}$ combinandam, esf. itidem cascarill. cum esf. millefol. maritandam. Quid oleum Chamomillae sapphirinum, quod interno pariter ac externo usu commendavit ETTMULLERUS, quodque

D

sui

sui simile vix habeat, praestet, experientiae committendum est.

§. XXX.

Opiata eo nocentiora sunt, quo incautius statim in principio, nullisque sive *praeparantibus* sive *evacuantibus* praemissis, in usum vocantur: Quia motus ad excretionem spectantes consopiant, ipsamque naturam in agendo confundunt atque perturbant. Ex quo eodem fundamento non adprobamus quoque consilia illorum, qui purgantibus opiata permiscenda esse suadent: Quia haec vim illorum infringunt vel operationem saltem dubiam reddunt. Ubi tamen ne utiquam ea est mens nostra, quasi propterea *anodynis*, positis nempe ponendis, nullum plane locum relinquendum esse existimemus. Imo potius experientia practico-clinica plus simplici vice nos edocuit, illas majores antiquorum compositiones, & inter eas praecipue *Diascordium Fracasiorii*, contemnendas non esse. Neque alio forte nomine, crediderim, chamomillam sive decoctam sive infusam à *Foresto* laudatam esse, quam propter vim anodynam, discutientem ac resolventem, quæ eidem citra dubium competit: Imo *AMATUS LUSITANUS*, *RIVERIUS* aliique celebriores Practici eandem ceu specificam in *cardialgia* commendare non dubitant; Cujus experimenti certitudinem & successum nos etiam in praxi haud semel observavimus.

§. XXXI.

Reliquam *cardialgiae* curationem methodicam, i. e. causis & indicationibus curativis conformem, atque proportionatam esse oportet. Si ergo flatus in ven-

in ventriculo conclusi & intercepti fuerint, praeter modestas frictions in praecordiali regione institutas, conducunt esf. C. Otior. & gent. rubr. cum refracta dosi esf. carminativae WEDELII maritatae; Et, si suffocationem hysterica colludere, iusta fuerit suspicio, praedicta WEDELII essentia carminativa cum esf. castorei jungi potest. Externe regioni ventriculi emplastrum carminativum cum empl. de bacc. Lauri, addita theriacae veterum una vel altera drachma, imponi potest. Aliis forma fotuum vel faculorum paregoricorum, ex Herb. Abrot. Menth. c. Summit. Absinth. Fl. Chamom. Roman. Sem. anif. & carv. bacc. laur. & junip. addito Sale tosto &c. parandorum magis arridet, siue in forma sicca, siue, postquam in vino ebullierint, ventriculo adplicentur.

§. XXXII.

In casu lumbricorum *antelmintica* cum mercurio dulci conducunt. Sibilis corrupta fomitem mali praebat, crystallus montana cum conchis citratis & magnesia alba vel nitro depurato vim ejus obrundet. Si turbae circa V. P. ejusque ramifications fuerint subortae, eas esf. millefolii vel ejusdem infusum complacabit. Et quanquam irritum omnino sit, quandam in ventriculo debilitatem vel imbecillitatem accusare velle, cum tonus ejusdem in *cardialgia* potius auctus, quam imminutus sit; Ratio tamen dicitur, diurnam atque violentam fibrarum ventriculi tensionem & extensionem, quandam utique relaxationem post se trahere. Quo proinde casu tinct. vitr. martis Ludoviciana commendare non dubitamus. Vehementiam

motuum spasticorum, quos essentiam *cardialgiae* constituere, superius indicavimus, contemperant pulveres antispasmodici, per intervalla repetendi. Quid vinum rhenanum, antiquum & generosum, purum nempe & sincerum nullo alio adulteratum valeat, malumus cujusvis experientiae commendare, quam multis verborum ambagibus describere. Qua coeteroquin ratione in *dieta* vel *regimine* gerere sese debent, qui *pathematibus cardialgico-synopticis* semel atque iterum obnoxii fuere, id unusquisque ex juvantibus & nocentibus ediscere haud difficulter potest.

F I N I S.

Frankfurt a.O., 1725-27

1727,1
TATIO INAUGURALIS MEDICO-
PRACTICA

DE

71
**RDIALGIA
NCOPTICA,**

QUAM
ENTE DEO OPTIMO MAXIMO
IN ALMA VIADRINA
OSO FACULTATIS MEDICAE
CONSENSU

SUB PRAESIDIO
**ANDREAE OTTOMARI
GOELICKE,**

D. DOCT. ET PROF. PUBL.

h. t. FAC. MED. DECAN.

Et Circuli Lebus. Physic. Ordinarii

ORIS AC PRAECEPTORIS SUI OMNI HONORIS

CULTU AETATEM PROSEQUENDI

PRO GRADU DOCTORIS

QUE HONORIBUS, PRIVILEGIIS ATQUE
IMMUNITATIBUS

RITE AC LEGITIME IMPETRANDIS

Die III. Octobr. An. MDCCXXVII.

Horis ante & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI

ac publico Eruditorum Examine submitte

CHRISTIANUS UNGNAD

Francof. Mesó-Marchicus.

si cis Viadrum, Typis TOBLÆ Schwarz.